

DREEVERIEN AJOKOKEIDEN PALKINTOTUOMAREIDEN OHJEET

Hyväksytty Kennelliitossa XX.XX.XXXX. Voimassa XX.XX.XXXX alkaen

1. Koeryhmä

Koeryhmän muodostavat palkintotuomarit ja koiranohjaaja. Ryhmän jäseniä ovat myös nimetyt 1-2 palkintotuomariharjoittelijaa ja opas. Koeryhmään kuulumattomat henkilöt, jotka saavat seurata koesuoritusta ryhmänjohtajan valvonnassa, hyväksyy tapauskohtaisesti ylituomari.

1.1. Palkintotuomarin tehtävät

- 1) Palkintotuomarin on aina tuomarin tehtävään lähtiessään otettava mukaan koesäännöt ja todisteet, joista ilmenee hänen muodollinen pätevyytensä tehtävään. Palkintotuomarin tulisi osallistua ylituomarin puhutteluun.
- 2) Sääntöjä on noudatettava kirjaimellisesti. Palkintotuomariohjeita soveltaessaan on palkintotuomarilla mahdollisuus käyttää harkintaa, kunhan hän pystyy perustelemaan ratkaisunsa, eikä se ole ristiriidassa sääntöjen ja palkintotuomariohjeiden kanssa.
- 3) Mikäli sääolosuhteet muuttuvat koettelon aikana koemaastossa sellaisiksi, että koiran koettelu voidaan katsoa eläinsuojelumääräysten vastaiseksi, on koettelu keskeytettävä, otettava yhteyttä ylituomariin sekä harkittava mahdollisuutta varamaastoon siirtymisestä.
- 4) Palkintotuomarin tulee arvioida koiran työskentelyä oikein. Hän ei saa antaa entisen tuntemuksen, kuulopuheiden, koiranohjaajan puheiden eikä aikaisempien koetulosten vaikuttaa arviointiin. Hänen on otettava huomioon vain se, minkä itse toteaa ja harkitsee oikeaksi. Toisaalta hän voi, niin harkittuaan, oman arviointinsa perusteena pitää myös palkintotuomaritoverinsa havaintoja.
- 5) Palkintotuomarin on kartettava liian nopeita johtopäätöksiä ja liiallista itsevarmuutta. Hänen tulee osoittaa eri tilanteissa sopeutumiskykyä ja joustavuutta ja hänen tulee suhtautua muihin ryhmän jäseniin ystävällisesti. Palkintotuomarin on otettava huomioon koiranohjaajan toivomukset, jotka eivät ole sääntöjen vastaisia tai kohtuuttomia eivätkä vaikuta haitallisesti kokeen kulkuun.
- 6) Palkintotuomarin on seurattava koko ajan mahdollisimman tiiviisti koiran toimintaa sitä kuitenkaan häiritsemättä niin haun, ajon kuin hukan selvittelynkä aikana. Eri ominaisuuksien arviointeja ei pidä kytkeä toisiinsa.
- 7) Koira on kytkettävä ensimmäisen ajoerän jälkeen välittömästi ja vietävä viivyttelämättä hakemaan eri ajoeläintä.
- 8) Koiran kokeilun tulee tapahtua arvotussa koemaastossa, ellei koiran seuraaminen pakota ryhmää siirtymään koemaaston ulkopuolelle.
- 9) Varamaastoon voidaan siirtyä, jos koemaaston olosuhteet ovat sellaiset, ettei koiraa voida kokeilla arvotussa maastossa. Varamaastoon siirtymisestä päättää ryhmätuomari, ellei ylituomari ole saapuvilla tai nopeasti tavoitettavissa.
- 10) Jos koira joutuu kokeen aikana vaaraan, koeryhmän jäsenten velvollisuus on ryhtyä heti pelastustoi-
miin.

1.2. Ryhmänjohtajan tehtävät

- 1) Ylituomarin nimeämä ryhmänjohtaja johtaa koeryhmää ja vastaa siitä, että ryhmä toimii ajokoesääntöjen, annettujen ohjeiden ja hyvän kenneltävän mukaisesti. Ryhmänjohtajan on oltava ylituomarin puhutte- lussa, ellei ylituomari ole erityisestä syystä antanut hänelle erivapautta.
- 2) Ryhmänjohtaja huolehtii palkintotuomareiden kellojen tarkistuksesta ennen kokeen alkua. Hän päättää viime kädessä ryhmän yleisestä kulkusuunnasta ja liikkumisnopeudesta, koiran irtilaskun ajankohdasta ja paikasta sekä kytkemisestä ottaen huomioon koiranohjaajan kohtuulliset toivomukset. Ryhmänjohtaja an- taa ryhmän jäsenille sijoittumista ja toimintaa koskevat ohjeet. Hän valvoo ja ohjaa myös palkintotuomari- harjoittelijoiden työskentelyä. Ryhmänjohtaja huolehtii siitä, että mahdolliset ryhmään kuulumattomat henkilöt eivät häiritse kokeen kulkua tai palkintotuomarien työskentelyä.
- 3) Ryhmänjohtajalla on velvollisuus harkintansa mukaan keskeyttää kokeen aikana vahingoittuneeksi tode- tun koiran koettelu. Jos koiran vahingoittuminen on niin lievä, ettei koiran koettelemista voida katsoa eläin- suojelumääräysten vastaiseksi, koetta voidaan jatkaa.
- 4) Ryhmänjohtaja kutsuu tarpeen vaatiessa palkintotuomarit neuvotteluihin. Hän suorittaa palkintotuoma- rien tekemien merkintöjen vertailun ja laskee koiran käyttämän hakuajan, jäljellä olevan hakuajan sekä ajo- ajan. Samoin hän merkitsee arvostelukorttiinsa palkintotuomarien eri ominaisuuksista antamien pisteiden keskiarvot ja neuvottelee tarvittaessa arvostelusta toisen tuomarin kanssa.
- 5) Kun koe-erä on päättynyt ja arvostelukortit ovat valmiiksi täytetyt, tulee ryhmänjohtajan näyttää ne koi- ranohjaajalle.
- 6) Ryhmänjohtaja luovuttaa arvostelukortit ylituomarille ja antaa suullisen selostuksen kokeen eri tilan- teista ja arvosteluperusteista. Palkintotuomareiden, tuomarikokelaiden ja koiranohjaajan tulisi tällöin olla paikalla. Palkintotuomareiden tulee tarkistaa osaltaan, että koirakohtaiseen pöytäkirjaan tehdyt merkinnät ovat oikein suoritettut ja varmentaa ne allekirjoituksellaan.

1.3. Koiranohjaajaa koskevia ohjeita

Koiranohjaaja, jolla tarkoitetaan koiran omistajaa tai hänen edustajaansa, tulee noudattaa ylituomarin, ryh- mänjohtajan ja palkintotuomarin hänelle antamia ohjeita.

Koiralla tulee olla sama ohjaaja koko koepäivän ajan, pakottavissa tapauksissa ohjaajan vaihdon hyväksyy ylituomari.

Koiranohjaaja ei saa millään tavalla auttaa koiraansa eikä ilman palkintotuomarin lupaa puuttua koiransa työskentelyyn eikä kytkeä koiraansa muulloin kuin luopuessaan kokeesta.

Koiranohjaajalla on oikeus päättää kohtuuttoman häiriön keskeyttäessä ensimmäisen ajoerän, jatketaanko erä loppuun vai siirytäänkö seuraavaan erään.

Kohtuuttoman häiriön keskeyttäessä viimeisen ajoerän, koiranohjaajalla on oikeus päättää jatketaanko erä loppuun vai keskeytetäänkö koe.

Koiranohjaajalla on oikeus esittää palkintotuomareille kohtuullisina pidettäviä toivomuksia esimerkiksi kul- kusuunnasta ja liikkumisnopeudesta, mutta hän ei saa alituisilla toivomuksillaan eikä muutenkaan häiritä palkintotuomareiden toimintaa.

Jos koiranohjaaja ei noudata annettuja ohjeita, rikkoo sääntöjä, häiritsee palkintotuomareiden toimintaa tai esiintyy muuten hyvän tavan vastaisesti, tai hänen pyynnöstään ylituomarin hyväksymät ryhmään kuulu- mattomat henkilöt eivät noudata annettuja ohjeita tai häiritsevät kokeen kulkua ja tuomarien toimintaa,

ryhmänjohtaja voi sulkea koiran kokeesta. Sulkeminen on heti tilaisuuden tullen ilmoitettava ylituomarille ja esitettävä perusteet tapahtuneelle.

Jos koiranomistaja luopuu kokeesta, hänen on siitä heti ilmoitettava ryhmänjohtajalle. Luopuminen on mahdollista arvonnän vahvistamisen ja koiran koetteluajan päättymisen välisenä aikana.

Jos koiranohjaajan näkemys tapahtumien kulusta on erilainen kuin palkintotuomareilla, hän voi ilmaista käsityksensä maastossa palkintotuomareille ja keskuspaikalla ylituomarille.

Kokeen aikana koiranohjaajan ja palkintotuomareiden välillä tulee vallita hyvä ja luottamuksellinen yhteishenki.

2. Palkintotuomareiden toiminta kokeen eri tilanteissa.

2.1. Koiran työskentelyn arviointi

Ajavan koiran kaksi tärkeintä ominaisuutta ovat riistan löytökyky ja kyky ajaa sitä pitkänkin aikaa. Hyvän metsästyskoiran ajotapa on sellainen, että ajettavasta saadaan usein näköhavainnot.

Koira arvostellaan kahdessa erillisessä erässä. Erän aikana tehdyt havainnot koiran työskentelystä ja ominaisuuksista eivät saa vaikuttaa toisen erän arvosteluun.

Palkintotuomarin tulee tehdä päivän kuluessa arvostelukorttiinsa muistiinpanoja ja väliarvosteluja apurakkeisiin koiran ominaisuuksista, sekä laskea toisessa erässä käytettävissä oleva haku aika sille varatulle paikalle.

Koiran kunnolla ja iällä taikka aiemmilla saavutuksilla ei ole vaikutusta arviointiin.

2.2. Kohtuuton häiriö

Kohtuuttomaksi häiriöksi katsotaan seuraavat tilanteet, jotka saattavat aiheuttaa koiran kytkemisen ja siirtymisen:

- 1) Ajettava menee louheen tai muuhun sellaiseen paikkaan, josta koira ei voi sitä karkottaa liikkeelle. Ryhmäkään ei saa sitä tehdä.
- 2) Koira hakiessaan tai ajaessaan menee sellaiseen paikkaan, jossa se sekä palkintotuomarin että koiranohjaajan mielestä todennäköisesti joutuu hengenvaaraan kuten vilkasliikenteiselle tielle, rautatielle, heikolle jälle tms.
- 3) Koira ottaa ajettavan kiinni.
- 4) Joku ampuu ajettavan.
- 5) Vieraskoira keskeyttää haun tai ajon.
- 6) Vieraskoira on yhtynyt ajoon ennen kuin sen erän ajattamisajasta on kulunut 60 tai 30 minuuttia. Jos ko. erän ajattamiseen käytetystä ajasta on kulunut vähintään 60 tai 30 minuuttia, eikä vieraskoiraa yrityk-sistä huolimatta ole saatu kiinni tai jättämään ajoa, voidaan ajattamista jatkaa, jos vierasta koirasta ei ole oleellista apua tai häiriötä.
- 7) Kun ajo alkaa niin myöhään, ettei ole riittävän valoisaa ajon seuraamiseen, koe keskeytetään pimeyden tultua. Illalla alkanutta ajoa ei keskeytetä ennen määräaikaa, jos puolet (60 min tai 30 min) ko. ajon ajattamisajasta on tapahtunut valoisana aikana ja palkintotuomarit katsovat siihen saakka saamansa kokemuksen perusteella voivansa arvioida koiran työskentelyä valon puutteessakin oikein.

8) Koiran todetaan hakevan tai ajavan muuta kuin haluttua ajoeläintä. Halutun eläimen haku tai ajo hyväksytään siinä tapauksessa, että palkintotuomari on voinut varmasti todeta, milloin halutun eläimen ajo vaihtui muun eläimen ajoksi. Muulla eläimellä ei tarkoiteta eläintä, **joka ei ole kokeessa sallittu ajoeläin pois lukien hirvi ja metsäpeura.**

9) Alueella oleva suurpeto tai petolintu häiritsee koiran toimintaa tai on ilmeiseksi vaaraksi koiralle.

Myös muu koirasta riippumaton, palkintotuomarien hyväksymä tilanne voidaan katsoa kohtuuttomaksi häiriöksi.

Jos kohtuuton häiriö on aiheuttanut koiran kytkemisen, **tuomari määrää koiran uuden irtilaskupaikan koiranohjaajan esityksestä.**

Kohtuuttoman häiriön viemä aika

Kohtuuttoman häiriön aiheuttaman keskeytyksen aikaa ei lasketa haku- tai ajattamisaikaan.

Häiriön alkamisen ajankohdan palkintotuomari päättää tilannekohtaisesti tekemiensä havaintojen perusteella.

Häiriön aiheuttaman keskeytyksen aikaan kuuluu myös koiran kiinniottamiseen ja siirtymiseen kulunut aika.

Koiran kiinniotto, siirtyminen ja irtilasku on suoritettava viivyttelemättä.

Ajon päättyessä kohtuuttomaan häiriöön koiranohjaaja päättää jatketaanko ajoerä loppuun vai siirrytäänkö seuraavalle erälle, jos se on vielä ottamatta.

Mikäli kokeen viimeinen erä päättyy kohtuuttomaan häiriöön, koiranohjaaja päättää jatketaanko erä loppuun, vai keskeytetäänkö koe.

Mikäli koiranohjaaja päättää jatkaa erän loppuun, koira saa hakea uutta tai ajettua ajoeläintä.

Hakuun käytetty aika lasketaan hakuaikaan.

Koira saa ajaa siinä erässä käyttämättä olevan ajattamisajan. **Mikäli kyseessä on ensimmäinen erä, josta on kulunut 60 mutta ei 120 minuuttia, voi koiranohjaaja jatkaa erää haluamansa ajan, kuitenkin enintään 120 minuuttiin saakka.**

Haku ja ajo arvostellaan kaikilta osin sääntöjen ja palkintotuomariohjeiden mukaisesti.

2.3. Toiminta haun aikana

Koiran päästämistä irti suoraan yöjäljelle **tai näköeläimelle** on vältettävä, jotta haku kaikilta osin voidaan arvostella ja koiralla on mahdollisuus saada hakunumero. Koira lasketaan irti toisessa erässä **taikka kohtuuttoman häiriön jälkeen** sellaisessa paikassa, ettei sama ajettava joudu toistamiseen koepäivän aikana ajettavaksi.

Ryhmänjohtajan tulee päättää, missä vaiheessa ja miten palkintotuomarit hajaantuvat maastoon seuraamaan koiran hakuja ja ajon saantia koira häiritsemättä.

Muun eläimen kuin sallitun ajoeläimen hakuja ei arvostella. Jos haku todetaan muun eläimen hauksi, koira kytketään. Ks. kohta 2.2.8 Kohtuuton häiriö.

Haun päättyessä muun eläimen hakuun tai ajoon, arvostellaan ainoastaan se osa, mikä on ehditty todeta sallitun ajoeläimen hauksi. Arvostelukorttiin ja koirakohtaiseen pöytäkirjaan merkitään, mistä eläimestä on kyse.

Tuomariryhmän ollessa täysin vakuuttunut siitä, että ko. maastokohdassa ei ole edellytyksiä ylösottoon, tuomarit voivat ehdottaa koiranohjaajalle 90 minuutin haettamisen jälkeen siirtymistä uuteen maastokohtaan tai varamaastoon koira kytkettynä. Mahdollinen siirtyminen tehdään ylituomarin luvalla.

Siirtymisen aikana haettamisaika voidaan pysäyttää ylituomarin harkinnan mukaan.

2.4. Toiminta ajon aikana

Ajon alettua ryhmänjohtaja antaa sellaiset ohjeet ryhmän yhteistoiminnasta, että ajon kulkua ja koiran työskentelyä voidaan mahdollisimman hyvin seurata ja arvioida. Kauaskin loittonevaa ajoa tulee seurata sitkeästi. Palkintotuomareiden suunnitelmallisella liikkumisella, peräänantamattomalla ponnistelulla ja taitavalla maastoon sijoittumisella pyritään siihen, että palkintotuomareiden havainnot täydentävät toisiaan ja antavat oikean kuvan tapahtumien kulusta. Palkintotuomarit hakeutuvat havaintopaikoille niin kuin metsästäjät passipaikoille.

Palkintotuomarin tulee viipymättä selvittää, ajaako koira liikkeellä olevaa ajoeläintä vai jotakin muuta eläintä vai haukkuuko se vanhoilla jäljillä tai tyhjää. Hänen on pyrittävä näkemään ajettava ja koira sekä tekemään havaintoja niiden jäljistä.

Palkintotuomarin tulee selvittää koiran ajotapa, ajovarmuus, haukku ominaisuudet, hukka- ja estetyöskentelyn laatu sekä koiran ajovaiheen aikana esittämät muutkin ominaisuudet. Jos koira alkaa haukkua suppealla alueella, on sen työskentely aina heti tarkistettava.

Kun hukan alkamisesta on kulunut vähintään 40 minuuttia, voidaan koiranohjaajan esityksestä siirtyä koe- maastossa, koira kytkemättä niin, että koiralla on mahdollisuus löytää uusi ajettava. Päätös siirtymisestä voidaan tehdä, kun sen hukan osalta koiran ominaisuudet on arvosteltu eikä hukan selvittelyä kannata jatkaa.

Mikäli koiralla on hukka ja se alkaa hakea uutta ajoeläintä, arvostellaan haku kaikilta osin hausta annettujen ohjeiden mukaisesti, mutta hakuaika lasketaan ajattamisaikaan. Uuden ajettavan hausta on kuitenkin olta- vana ehdottoman varma.

Haukahtelua hukalla ei saa sekoittaa yöjäljellä tapahtuvaan herättelyyn.

Vaikka palkintotuomarin on yritettävä mahdollisimman usein nähdä ajoeläin ja koira pystyäkseen toteamaan etäisyyden ajettavaan, ei hän saa liikehtimisellään tai sijoittumisellaan häiritä ajettavaa tai koira. Ajoeläimen ollessa lähellä koeryhmän jäsenten on pysyttävä liikkumattomina ja sitten poistuttava riittävän kauas sivuun ennen koiran tuloa, ettei koiran työskentely häiriinny. Palkintotuomareiden ei pidä asettua ajettavan juoksupaikoille eikä liikkua tarpeettomasti siellä, missä ajo toistuvasti kulkee, vaan heidän tulee sijoittua seuraamaan tilanteita sopivasta paikasta sivusta, jolloin tapahtumat voidaan arvioida paremmin. Ajoeläimen toteaminen tehdään ensisijaisesti näkö- tai jälkihavainnoista. Mikäli ajettavasta ei saada näkö- tai jälkihavaintoa, määritetään ajoeläimeksi se, jonka koeryhmä ylituomarin kanssa toteaa ajotapahtumien ja paikallisen riistakantojen tuntemuksen perusteella todennäköisimmin olevan kyseessä.

2.5. Poron ajo

Jos koira koetteluajana alkaa ajaa poroa, on ryhmän jäsenten parhaansa mukaan koetettava saada koira kytketyksi. Mikäli se ei onnistu, ajoa seurataan koetteluajan päätyttyäkin eri havainnoin, vaikka ajoa ei kuul- taisikaan, kunnes tuomarit ovat vakuuttuneita siitä johtaako ajo sulkemiseen vai ei.

2.6. Vieraan koiran ajo

Jos vieraan koeryhmän koira ajaessaan saapuu koealueelle, palkintotuomarin tulee merkitä sen ajominuutit muistiin, mikäli se ei häiritse hänen varsinaista tehtäväänsä eikä hänen ryhmässään koeteltavana olevan

koiran toimintaa. Vieraan koiran ajoaikaa koskevat merkinnät luovutetaan ao. koeryhmän johtajalle tai ylituomarille ajoajan laskemista varten.

2.7. Kelin määrittely

Keli katsotaan lumikeliksi, kun koemaastossa on lunta niin paljon, että ajoeläimen jälkiä pystyy näön perusteella vaivatta lähes yhtäjaksoisesti seuraamaan siellä, missä ajo tapahtuu. Kova lumikerros katsotaan lumikeliksi, vaikka ei jälkiä voikaan näön perusteella seurata. Kelin määrittelevät maaston palkintotuomarit. Eri mielisyyksien syntyessä tai epäselvissä tapauksissa asian ratkaisee ylituomari. Tulos katsotaan lumikelillä saaduksi, jos koira on ajanut eränkin lumikelillä. Lumikerroksen paksuudeksi merkitään sen upottavan lumikerroksen paksuus, jossa koira joutuu työskentelemään.

3. Arvostelukortin täyttäminen

3.1. Yleisohje

Palkintotuomarin tulee täyttää arvostelukorttinsa huolellisesti. Tuomari täyttää koepäivän aikana kaksi arvostelukorttia, mikäli koiralle jää hakuaikaa käyttämättä ensimmäisen ajoerän päätyttyä. Tuomari voi varata koepäivän aamuna mukaansa ylimääräisen arvostelukortin erikoistapausten varalta.

Palkintotuomareiden on merkittävä ennen erän alkua arvostelukorttiin koetta koskevat tiedot koemaastosta, -ajasta, koirasta ja koiranohjaajasta.

Erän ensimmäisen irtilaskun tapahduttua palkintotuomari merkitsee arvostelukortin yläreunaan käytettävissä olevan hakuajan ja minuuttitaulukkoon vasempaan reunaan kellonajan mukaiset tunnit.

Koiran arviointiin kuuluvat merkinnät tehdään suorituskohtaisesti heti apusarakkeeseen, kun aihe on lopullisesti todettu. Tätä yleisohjetta noudattaen merkitään myös koiran irtilaskuajat, ajon alkaminen, ajettavan ja koiran näkeminen ja kaikki muut kokeen kulkuun liittyvät tapahtumat.

3.2. Ajon merkitseminen

Ajo merkitään minuuttitaulukkoon niin, että sen laatu voidaan siitä todeta: sujuva ajo yhtenäisellä viivalla (_____), katkonainen ajo katkoviivalla (-----) , yksittäiset haukahdukset pisteillä ja toisen tuomarin kortista ryhmätuomarin korttiin siirretty ajo sahaviivalla (vvvvvvv) . Yksittäisiä haukahduksia ei lasketa ajoaikaan, ellei todeta koiran etenevän.

Mikäli ilmavainuinen koira ajaa jäljen sivussa tai jälkitarkasti jälkeä, jonka se on ilmavainua käyttäen ajanut, kyseessä ei ole ajolöyisyys. Jälkitarkkaa ajon osaa ei kuitenkaan hyväksytä ajoksi.

Palkintotuomarin tulee pyrkiä mahdollisimman suureen tarkkuuteen ajon kulkua minuuttitaulukkoon merkitessään.

Minuuttitaulukkoon merkitään hukan syy, mikäli se on saatu selville sekä muutkin ajoa koskevat havainnot kuten virheiden laatu ja tapahtuma-aika, näköhavainnot ajettavasta ja koirasta ja koiran työskentely vaikeissa maasto- ja estekohdissa.

3.3. Ominaisuudet ja lisätiedot

Erän päätyttyä ominaisuuksista annetaan numeroarvostelu ja merkitään lisätiedot. Numeroarvostelussa otetaan huomioon apusarakkeisiin tehdyt arvostelut ja lisätietoihin tehdyt merkinnät.

Apusarakkeisiin merkataan koiran ominaisuuksia työskentelyn eri tilanteissa kuvaavat tiedot sen mukaan, mikä määritteistä koiran työskentelyä kyseisessä erässä parhaiten kuvaa.

Lopullinen arvostelunumero on tuomarin kokonaisarvio koiran ominaisuudesta erän aikana.

Kukin palkintotuomari merkitsee ominaisuuspisteet 0,5 pisteen tarkkuudella.

Ryhmän pisteiksi tulee tuomareiden antamien numeroiden keskiarvo.

Lisätiedot antavat tietoja ulkoisista olosuhteista, joissa koe on suoritettu, kuvaavat koiran ominaisuuksia ja ovat palkintotuomarin apuna ominaisuusnumeroa annettaessa.

4. Koiran ominaisuuksien arvostelu

Koiran eri ominaisuuksien arvostelu suoritetaan eräkohtaisesti 0,5 pisteen tarkkuudella siten, että koiran suoritus arvostellaan asteikolla 0-5.

| | |
|------------|------------|
| kiitettävä | 5 pistettä |
| hyvä | 4 pistettä |
| tyytyttävä | 3 pistettä |
| välttävä | 2 pistettä |
| heikko | 1 piste |
| hylättävä | 0 pistettä |

Jos palkintotuomari ei pysty arvostelemaan jotain ominaisuutta hän merkitsee arvostelusarakkeeseen viivan (-).

4.1 Haku ennen yöjäljen löytymistä

Haun tarkkailussa ja arvostelussa on ensisijaisesti painotettava haun tehokkuutta ja laajuutta maasto-olosuhteisiin nähden. Tällä tarkoitetaan koiran suunnitelmallista, rengastavaa etenemistä siten, että hakukuvio peittää mahdollisimman tehokkaasti koko käytettävissä olevan alueen. Koiran tulee irtautua halukkaasti ja edetä reippaasti mutta rauhallisesti siinä maastossa mihin se päästetään. Koska sorkkaeläinten yökäyttäytyminen ja niiden jättämä öinen jälki eivät ole samanlaisia kuin jäniksellä ja eläimet voivat olla liikkeellä päivälläkin, sorkkaeläinten arvostelussa hakuun tehokas irtautuminen tulee olla eniten painotettu tekijä. Jos koira ei ole jäljellä, sen tulee ottaa yhteys välillä ohjaajaan. Haun tulee olla suunnitelmallista ja rengastavaa. Koira suorittaa haun yleensä jälkitarkasti ja haun normaali laajuus on yleensä <400 m maastosta ja riistakannoista riippuen - sekä liian suppea, että liian laaja haku keskimääräisissä riistatiheyksissä ovat virheellisiä. Jos koira kieltäytyy hakemasta, annetaan sille hausta 0 (nolla) ja suljetaan pois kokeesta.

Mikäli koira löytää jäljet joka kerta niin nopeasti, että haun arvostelu ei ole mahdollista, tulee sille antaa kokeen jälkeen mahdollisuus osoittaa hakutyöskentelyominaisuudet. Koira ei voida sulkea koetteluajan ulkopuolella tapahtuvassa hakunäyttötyöskentelyssä.

Ohjeelliset arviointikriteerit:

Erinomainen:

Koira irtautuu hakuun tehokkaasti ja innokkaasti. Haun laajuus jäljettömässä, normaalin peitteisessä maastossa on 200 - 400 metriä tai yli. Haku on suunnitelmallista ja rengastavaa. Koira ottaa jäljettömässä maastossa säännöllisesti yhteyttä ohjaajaan.

Tyydyttävä:

Koira irtautuu hakuun, mutta se vaatii ponnisteluja. Haun laajuus jäljettömässä, normaalin peitteisessä maastossa on 200 metriä tai alle. Haussa on epämääräisyyttä. Koira tukeutuu paljon ohjaajaan, tai ei ota jäljettömässä maastossa yhteyttä ohjaajaan kuin harvakseltaan tai lainkaan.

Heikko:

Koira ei irtaudu hakuun ja sen hakutyöskentely on innotonta. Haun laajuus jäljettömässä maastossa on alle 100 metriä. Koira tukeutuu jatkuvasti ohjaajaan.

4.1.1. Haun laajuus

Kirjaus tehdään sen mukaan, millainen koiran haun laajuus on ennen yöjäljen löytymistä.

Kirjausvaihtoehdot ovat:

<100 m

100 – 200 m

200 – 300 m

300- 400 m

> 400 m

4.2. Ylösottotyöskentely ja äänenanto yöjäljellä

Jäljen löydettyään koiran tulee työskennellä tarmokkaasti ja älykkäästi ajettavan liikkeelle saamiseksi. Sen tulee tarvittaessa rengastaa ja löytää ulosmenojälki eikä jäädä puurtamaan jäljillä. Sorkkaeläimet voivat olla liikkeellä myös päiväsaikaan, jolloin koiran ylösottotyöskentelyn tulisi olla suoraviivaisen tehokasta. Valkohäntä- ja kuusipeuran ylösottotyöskentelyn arvostelussa työskentelyn suoraviivaisuus on erityisen keskeinen ominaisuus, ja jäljellä puurtamista tulee arvostella ankarasti. Koira voi käyttää sorkkaeläinten jälkityöskentelyssä enemmän ilmapainua kuin jänikselle, mutta työskentelyn tulee olla rauhallista, ja liiallista nopeutta tulee arvostella ankarasti. Koira vaistoa usein, mistä se voi maastossa löytää riistaa. Ylösoton arvioinnissa on huomioitava olosuhteiden vaikutus vainuun.

Herättely on tietynlainen haukku yöjäljillä tai haettavan eläimen liikkumisesta aiheutuneilla jäljillä. Yksittäiset herättelyhaukut helpottavat saamaan selville, missä koira on ja mitä se tekee ja tulee sen vuoksi laskea koiran ansioksi erityisesti, jos se johtaa ylösottoon. Sorkkaeläimillä ja ketulla koiran herättely voi olla runsaampaa kuin jäniksellä. Hakulöyseydestä on kysymys, milloin herättelyhaukku on niin tiheää, että sen voi sekoittaa ajoon. Jos koira haun aikana antaa niin paljon ääntä, ettei voida olla varmoja, hakeeko vai ajaako se tai jos koira toistuvasti kieltäytyy seuraamasta yöjälkeä, tulee sille ylösotosta antaa 0 (nolla) ja sulkea pois kokeesta.

Ohjeelliset arviointikriteerit

Erinomainen:

Jänis; Koira työskentelee yöjäljellä jälkitarkasti, rengastaen ja sitkeästi. Koira etenee yöjäljellä suunnitelmallisesti ja puurtamatta. Koira herättelee korkeintaan yksittäisin haukkusarjoin.

Sorkkaeläimet; Koira toteuttaa jälkityöskentelyä rauhallisesti, suunnitelmallisesti ja suoraviivaisesti, käyttäen toisinaan apuna ilmavainua. Koira voi herätellä haukkusarjoja.

Tyydyttävä:

Jänis; Koira työskentelee yöjäljellä pääosin jälkitarkasti ja rengastaen, mutta se puurtaa muun muassa syönöskohdissa. Koira käyttää merkittävästi ilmavainua. Koira herättelee toistuvasti haukkusarjoja tai enemmän. Sorkkaeläimet; Koira työskentelee haettavan eläimen liikkumisesta aiheutuneilla jäljillä pääosin määrätietoisesti, mutta se puurtaa tai eksyy yöjäljeltä, tai toteuttaa työskentelyä liian nopeasti ja epämääräisesti. Koira herättelee runsaasti.

Heikko:

Koira puurtaa yöjäljellä tai haettavan eläimen liikkumisesta aiheutuneilla jäljillä jatkuvasti, hukkaa yöjäljen usein tai jättää yöjäljen selvittämisen. Koira herättelee erittäin runsaasti.

4.2.1. Äänenanto yöjäljellä

Kirjaus tehdään sen mukaan, millaista koiran äänenanto yöjäljellä tai haettavan eläimen liikkumisesta aiheutuneilla jäljillä tapahtuvan työskentelyn aikana on.

Kirjausvaihtoehdot ovat:

Yksittäisesti

Koiran herättelyhaukkaukset ovat yksittäisiä ja esiintyvät, joko pitkin väliajoin tai jotka eivät toistu.

Ei haukkua

Koira ei haukahtelee yöjäljellä tai haettavan eläimen liikkumisesta aiheutuneilla jäljillä

Kohtuullista

- a) koiran herättelyhaukut ovat yksittäisiä ja toistuvat lyhyin väliajoin.
- b) koira antaa lyhyitä herättelyhaukkusarjoja, jotka toistuvat pidemmin väliajoin.
- c) koira yksittäistapauksissa antaa pidempiä hakuhaikkusarjoja, jotka eivät kuitenkaan toistu.

Runsasta

- a) koira antaa lyhyitä herättelyhaukkusarjoja lyhyin väliajoin.
- b) koira antaa pidempiä herättelyhaukkusarjoja, jota toistuvat pidemmin väliajoin.

Hyvin runsasta

Koira antaa pidempiä herättelyhaukkusarjoja, jotka toistuvat lyhyin väliajoin.

Ajonomaista

Koiran herättely on niin runsasta, että herättelyä ei pysty erottamaan ajohaukusta. Tällöin on vaikeaa tunnistaa sitä, onko ajo alkanut ja milloin se alkoi.

4.3. Ajovarmuus ja hukkatyöskentely

Ajon tarkoituksena on ajoeläimen liikkeellä pitäminen eikä nopea eteneminen. Ajon yhtenäisyys muodostuu haukunannon ajanjaksoista, joiden aikana koira etenee ja seuraa ajojälkeä. Hukka on tietty ajotapahetki ja jos selvittely tuottaa koiralle vaikeuksia tai ei johda tulokseen vaikuttaa se arvosteluun pisteitä alentavasti. Valkohäntä- ja kuusipeuran ajossa hukkien ja katkojen runsaampaa määrää tulee arvostella ankarasti, mikäli kyse ei ole ympäristöllisistä esteistä. Jos hukka selvitetään tarmokkaasti ja järkevästi ei sen perusteella pisteitä lasketa. Jos hukka selvitetään vaikeissa maasto-, tie-, sää-, tai vainuolosuhteissa, voidaan sen perusteella nostaa pisteitä. Koiralle, joka toistuvasti jättää hukkatyöskentelyn ja kieltäytyy palaa- masta hukalle, annetaan 0 (nolla) ja se suljetaan pois kokeesta. Maastokorttiin ja pöytäkirjaan merkitään apusarakkeeseen, millainen koiran ajotapa on

Ohjeelliset arviointikriteerit:

Erinomainen:

Ajo on yhtenäistä, rauhallista, koira selvittää hukat ja katkokset tarmokkaasti ja nopeasti, rengastaen. Koira selvittää onnistuneesti hukat vaikeissa maasto-olosuhteissa, kuten tiellä.

Tyydyttävä:

Ajo on pääosin yhtenäistä, rauhallista, mutta se sisältää hukkia tai katkoja, jotka johtuvat koiran ominaisuuksista. Koira selvittää hukat, mutta niissä on vaikeuksia ja työskentely osin epämääräistä. Tiet ja vastavat maasto-olosuhteet tuottavat koiralle vaikeuksia hukkatyöskentelyssä.

Heikko:

Ajo on katkonaista ja sisältää pitkiä hukkia. Ajonopeus on huomattavan suuri. Koiran hukkatyöskentely on epämääräistä ja tuloksetonta. Koira ei onnistu lainkaan selvittämään hukkaa vaikeissa maasto-olosuhteissa, kuten tiellä. Koira jättää hukat selvittämättä.

4.3.1 Ajotapa

Kirjaus tehdään sen mukaan, millainen ajotapa koiralla on. Kirjaus voidaan tehdä useampaan sarakkeeseen.

Rauhallisen ja jälkitarkan ajotavan tarkoitus on antaa ajettavan käyttää hyväkseen kaikki eksytystempunsa. Rauhallisella ajotavalla koira saa ajettavankin rauhoittumaan ja pysyy hyvässä yhteydessä siihen. Liika kiihkeys ja nopeus johtavat usein siihen, että koira on huolimaton ja menettää yhteyden ajettavaan ja ajosta tulee katkonaista. Rauhallisesta ajotavasta seuraa yleensä, että ajo tapahtuu yleensä suppeahkolla alueella ja näin saadaan helposti useita ampumatilanteita.

Kirjausvaihtoehdot ovat:

Jälkitarkka

Koira ajaa jälkitarkasti, eikä käytä ilmavainua kuin poikkeustapauksissa.

Ilmavainuinen

Koira käyttää ajossa apunaan runsaasti ilmavainua.

Rauhallinen

Koiran ajovauhti on rauhallinen, tämä ilmenee myös ajettavan käytöksen rauhallisuutena.

Nopea

Koira ajaa nopealla vauhdilla, tämä ilmenee myös ajettavan kiireenä ja hätäilynä ajossa.

Metsästyksellinen

Ajosta saadaan hyvällä sijoittumisella ampumatilanteita.

4.4. Haukku, kuuluvuus

Haukun arvostelussa tulee kuuluvuuden oltava ratkaiseva. Sointuva, täyteläinen ja hyvin kuuluva haukku on erikoisen arvokas, kaksi- tai moniäänisyys lisäansio. Piipittävä tai huonosti kuuluva matala haukku ovat vähärvoisia. Arvostelussa pitää maasto-, keli- ja tuuliolosuhteet, ottaa huomioon, ilman sumuisuus, metsän tiheys, lumiolosuhteet, liikennemelu tai muut seikat vaikuttavat kuuluvuuteen. Jos haukun kuuluvuus on niin huono, että ajoa ei voi seurata, vaikka on lyhyt etäisyys koiraan tavallisessa maastossa ja tavallisissa olosuhteissa, annetaan koiralle haukusta 0 (nolla) ja se suljetaan pois kokeesta. Tuomari voi käyttää arvostelussa apuna teknisiä apulaitteita, jotta etäisyys tulee varmemmin todettua.

Koiran haukku voidaan arvostella vain, mikäli ajoa on kuultu **erässä** 20 minuuttia ilman paikannuslaitetta.

Ohjeelliset arviointikriteerit:

Erinomainen:

Haukku kuuluu normaaleissa kuuluvuusolosuhteissa yli kilometrin matkalta, tai heikoissa olosuhteissa yli 500 metrin matkalta. Haukku on kaksi- tai moniäänistä.

Tyydyttävä:

Haukku kuuluu normaaleissa kuuluvuusolosuhteissa hyvin 300-500 metrin päästä, heikoissa kuuluvuusolosuhteissa haukku häviää merkittävästi. Haukku on pääosin yksiäänistä tai vain osin kaksiäänistä.

Heikko:

Haukku ei kuulu normaaleissa kuuluvuusolosuhteissa 100-300 metriä kauempaa eikä juuri lainkaan heikoissa olosuhteissa. Haukku on piipittävää tai todella matalaa, ja luonteeltaan yksiäänistä tai hyvin harvoin kaksiäänistä.

4.5. Haukun vaihtelevuus ja kertovuus

Ajohaukun tulee olla rauhallista ja tasaista. Haukun kertovuuden pitää olla sellainen, että palkintotuomari voi haukun perusteella seurata ajon kulkua. Haukun tulee olla tiheä ja vaihdella soinniltaan koiran ja ajoeläimen etäisyyden mukaan. Kiihkeä, harva tai jaksoissa annettu haukku ei ole toivottavaa. Koira on löysä, jos se haukun aikana pysyy hukkapaikalla, kertaa jo ajettua jälkeä, ajaa vanhoja jälkiä ilman riistaa tai ajaa jälkiä takaperin, tällaiselle koiralle tulee antaa vähän pisteitä. Yksittäiset haukut hukalla eivät ole löysyyttä, jos ne johtavat ajoon, mutta niitä ei lasketa ajoaikaan. Haukun niukkuus koiran ollessa hyvässä yhteydessä ajoeläimeen katsotaan liialliseksi tiukkuudeksi. Koiralle, joka on niin tiukka äänenannoltaan, että tuomari vain vaikeasti voi seurata ajon kulkua pitää antaa vähän pisteitä. Jos koira on niin löysä tai tiukka etteivät palkintotuomarit voi seurata ajon kulkua annetaan koiralle haukun luonteesta 0 (nolla) ja se suljetaan pois kokeesta. Maastokorttiin ja pöytäkirjaan merkitään apusarakkeeseen, millaista koiran äänenanto hukan aikana on.

Koiran haukku voidaan arvostella vain, mikäli ajoa on kuultu 20 minuuttia ilman paikannuslaitetta

Ohjeelliset arviointikriteerit:

Erinomainen:

Haukun luonne vaihtelee luontevasti kiihkeästä harvempaan yhteyden ajettavaan muuttuessa siten, että haukusta voidaan helposti päätellä koiran yhteys ajettavaan. Koira ei anna ääntä hukalla tai haukahtele vain yksittäisiä haukahduksia.

Tyydyttävä:

Haukku vaihtelee yhteyden ajettavaan muuttuessa, mutta siitä ei voida juurikaan päätellä koiran yhteyttä ajettavaan sen epäjärjestelmällisyyden vuoksi. Koira haukahtele hukalla haukkusarjoja ja saattaa ajaa lyhyitä matkoja takajälkeen tai kerrata ajojälkeä.

Heikko:

Haukku ei vaihtele lainkaan eli se on tasaisesti kiihkeää tai harvaa riippumatta yhteydestä ajettavaan. Koira haukahtele hukalla runsaasti, ajaa takajälkeä pitkiä matkoja tai kertaan pitkästi ajojälkeä.

4.5.1. Äänenanto hukalla

Kirjaus tehdään sen mukaan, millainen koiran äänenanto hukan aikana on.

Ei haukkua

Koira ei haukahtele hukalla, ei aja ajettua jälkeä takaperin eikä kertaan ajettua jälkeä.

Yksittäisiä

Koiran hukkahaukahdukset ovat yksittäisiä ja esiintyvät joko pitkin väliajoin tai jotka eivät toistu. Yksittäisiä haukahduksia takajälkeen tai jo ajettua jäljellä.

Kohtuullista

- a) koiran hukkahaukut ovat yksittäisiä ja jotka toistuvat lyhyin väliajoin.
- b) koira antaa lyhyitä hukkahaukkusarjoja, jotka toistuvat pidemmin väliajoin.
- c) koira yksittäistapauksissa antaa pidempiä hukkahaukkusarjoja, jotka eivät kuitenkaan toistu.
- d) koira ajaa pieniä matkoja takajälkeen tai kertaan ajettua jäljellä

Runsasta

- a) koira antaa lyhyitä hukkahaukkusarjoja lyhyin väliajoin.
- b) koira antaa pidempiä hukkahaukkusarjoja, jota toistuvat pidemmin väliajoin.
- c) koira ajaa usein pieniä matkoja takajälkeen tai kertaan ajettua jäljellä

Hyvin runsasta

Koira antaa pidempiä hukkahaukkusarjoja, jotka toistuvat lyhyin väliajoin. Koira ajaa pitkiä matkoja takajälkeen tai kertaan ajettua jälkeä.

Ajonomaista

Koiran hukkahaukahtelu on niin runsasta, että sitä ei pysty erottamaan ajohaukusta. Koira ajaa niin harhaan johtavasti takajälkeen tai kertaan ajettua jälkeä, ettei voi tietää milloin koira on oikealla jäljellä.

Numero ei anneta, jos ei ole pystytty varmasti toteamaan äänenantoa ajon eri tilanteissa.

4.6. Yhteistyö ja tottelevaisuus

Koiran tulee olosuhteiden edellyttämin väliajoin ottaa yhteys ohjaajaan, milloin se ei ole jäljellä. Koiran tulee kutsusta palata ohjaajan luo hukalta tai päätyneen ajon jälkeen, milloin siihen on yhteys. Erityinen lisäansio on, jos koira palaa kutsusta, kun se on jäljillä tai ajossa. Milloin ilmenee ilmeistä tottelemattomuutta, tulee sitä arvostella ankarasti. Sorkkaeläintyöskentelyssä tottelevaisuutta tulee painottaa ja tottelemattomuutta arvostella erityisen ankarasti.

Ohjeelliset arviointikriteerit:

Erinomainen:

Koira ottaa haun aikana yhteyttä jäljettömässä maastossa tapahtuvassa haussa, ja on tällöin ohjattavissa. Koira tulee pois ajosta kutsumalla.

Tyydyttävä:

Koira on haun aikana osin ohjattavissa, eikä se välttämättä ota yhteyttä haun aikana. Koira on kytkettävissä ajosta ja hukalta, mutta vaatii lähikontaktin.

Heikko:

Koira ei ole haun aikana ohjattavissa eikä ota yhteyttä. Koira ei anna itseään kytkettävän edes hajuttomassa maastossa.

4.7. Kokonaisvaikutelma

Kokonaisvaikutelmasta ilmenee, millainen koira on metsästyksellisesti ollut päivän aikana ja on palkintotuomarin arviointi koiran käyttökelpoisuudesta käytännön metsästykseseen. Koiran metsästysinto, viisaus, energisuus ja kestävyys ovat vaikuttavia seikkoja, käyttökelpoisuutta arvosteltaessa. Koiran käsiteltävyys eli luonne (esim. pureminen, aggressiivinen käytös tuomaria kohtaan tai arkuus) huomioidaan arvostelussa. Tuomarin tulee voida vaikeuksitta tarkistaa koiran tassut ja tunnistusmerkintä. Jos koiran rakenteessa on jotain sellaista, että se ei kestä normaalia koepäivää, koira puree tuomaria tai on niin arka, että sitä ei saada kytkettyä, annetaan kokonaisvaikutelmasta 0 (nolla) ja se suljetaan pois kokeesta, samoin jos koira saa metsästysinnosta haun tai ajon osalta 0 (nolla) se suljetaan.

Maastokorttiin ja pöytäkirjaan merkitään apusarakkeeseen, millainen koiran metsästysinto on päivän eri tilanteissa ollut.

Ohjeelliset arviointikriteerit:

Erinomainen:

Koiran metsästysinto on vähintään normaali ja se selvittää hyvällä innolla myös vaikeat tilanteet. Koira on rakenteeltaan ja luonteeltaan kestävyyskelpoinen käyttökoira, joka edesauttaa koiran hyvää suorittamista päivän aikana.

Tyydyttävä:

Koiran metsästysinto on pääsääntöisesti vähintään normaali, mutta sillä on vaikeuksia jatkaa työskentelyä vaikeissa tilanteissa. Koiran rakenteelliset ja luonteelliset ominaisuudet ovat kunnossa, mutta eivät erityisesti edesauta koiran suoritusta.

Heikko:

Koiran metsästysinnossa on puutteita. Koiran suoritus kärsii sen rakenteesta tai luonteesta johtuvista seikoista.

Jotta kokonaisvaikutelma voitaisiin arvioida, koiralla on kyseisessä koe-erässä oltava kaikkia

koetilanteeseen liittyviä vaiheita, myös hyväksytyin ajattamiseläimen ajoa. Jos ajoaika koe-erässä on lyhyt, tämä tulee ottaa huomioon kokonaisvaikutelmaa alentavana tekijänä. Jos ajoa ei ole lainkaan, kokonaisvaikutelman arvioinniksi merkitään viiva (-).

4.7.1 Metsästysinto

Kirjaus tehdään sen mukaan, millainen koiran metsästysinto on päivän aikana eri tilanteissa.

Kirjausvaihtoehdot ovat:

Haun aikana:

Innoton

Puutteellinen

Normaali

Kiitettävä

Ajon aikana:

Innoton

Puutteellinen

Normaali

Kiitettävä

Jos koiran metsästysinnon arvioksi kirjataan jokin muu ominaisuus kuin "normaali", tästä on esitettävä koekertomukseen lyhyt kirjallinen perustelu.

5. Ajoajan pisteet

Ajoajan pisteet lasketaan seuraavan kaavan mukaan

DRAJ kokeessa

Ajoajan pisteet = $65 \times t / 180$ (t = ajoaikojen summa minuutteina)

DKAJ kokeessa

Ajoajan pisteet = $65 \times t / 120$ (t = ajoaika minuutteina)

Pistetaulukko liitteenä

6. Lisätiedot

7. Muutokset ohjeeseen

Muutokset tähän ohjeeseen hyväksyy Kennelliitto rotujärjestöjen esityksestä.